

KLOBUK Z RDEČO ROŽO

1.

Čelo je pritisnila na izložbeno okno in s priprtim očesom skušala zaznati, kaj vse ponujajo v trgovini, ki jo je klicala v svoj objem. Skoraj nič ni videla.

»Grem pogledat, kaj imajo, čeprav ničesar ne potrebujem,« se je opravičevala sebi. »In čas imam.«

Med steklenimi vrati sta jo skoraj podrli radoživi najstnici, ki sta kot dve podlasici smuknili mimo nje.

Vrgla je pogled za njima, ko sta se na pločniku ujeli za roki in se s poskočnim korakom namenili čez cesto.

Vstopila je in se z izgubljenim pogledom ozrla po trgovini. Bila je prazna. »Najbrž nisem izbrala prave,« je pomislila in samodejno zastavila korak na levo. Prodajalka je prekladala obešalnike in se ni zmenila zanjo, četudi jo je Marga dovolj glasno in dovolj razločno pozdravila.

»Če nič pa nič,« je užaljeno zamrmrala in se za trenutek predala misli, da pozdravljanje v mestu morda ni več potrebno. Toda hip za tem jo je prevzel pogled na svečane obleke in na prelep turkizen kombinezon na črni lutki. »Oh,« ji je ušel vzklik občudovanja. Potipala je mehko padajoče, z bleščečimi kamenčki posuto blago in se na kratko naslajala ob prestižu, ki ni bil namenjen njej. No, le kam naj bi ga nosila???

Roko je umaknila, da ji je težko padla ob telo, kot da je z otipavanjem storila greh.

Oddrsala je naprej po trgovini in plavala med bluzami, hlačami, elegantnimi in pajkicami, namenjenimi vsakodnevnemu uporabi. Nato se je namenila k plaščem in jaknam. Premikala je obešalnike in se ustavljala pri vsečnih barvah in krojih ter iskala pravo številko. Toda - iznenada ji je pogled skočil na steno, prepredeno s klobuki. »Za vse priložnosti« je pisalo na panoju. Na ličnih držalnih na steni, na podstavkih pred njo, na policah, na in v steklenih vitrinah pa klobuki, klobučki, baretke, slamniki, damski klobuki z lokom, s ščitniki, pa taki s perlami, klobučki s perjem, krznena in volnena pokrivala.

»Saj to je noro,« je vzkliknila Marga tako navdušeno, da se je zdramila tudi ena od prodajalk in priskakljala k njej z narejenim nasmehom na obrazu. »Draga dama, kako vam lahko pomagam?«

»Rada bi klobuk,« je dahnila.

»Z veseljem,« je odvrnila prodajalka in jo z roko povabila na oddelek s pokrivali.

»Imate v mislih kaj določenega?«

»Kaj mislite s tem?« je bila začudena Marga.

»No, slamnik za na plažo, klobuček za gala prireditvev, klobuk kar tako,...?« je naštevila prodajalka.

Toda Marga je ni poslušala. Prevzela jo je množica pokrival in pred oči ji je priplaval spomin na fotografijo njene babice. Kmečke ženske, ki se je med tednom iz dneva v dan ubijala na strmi kmetiji, v nedeljo, ko je šla k maši, pa si je naredila praznično obleko, obula na najlonke več let stare, a še lepe čevlje ter si na glavo bahavo poveznila širokokrajnen klobuk, ki je lepo sedel na v figo spleteno lase na zatilju.

»Tu in tam bi bila rada gospa,« je skušala onesposobiti prodajalkine ponudbe, ko ji je vsiljivo ponujala najrazličnejše modele, ki ji niso bili všeč. Prodajalka se je pokropano umaknila. Marga je tiho stopala med oklobučenimi stojali. Naenkrat pa je skoraj poletela k steni, obdani s tapeto, ki je spominjala na zelenega legvana in se bliskovito ustavila pred čudovitim klobukom. Pobožno ga je vzela v roke in plaho ogledovala. Eleganten klobuk v barvi starega zlata s širokim temno modrim trakom, zaključenim s pentljo, jo je prijazno vabil. »Iz pravega svilenega šifona je narejen,« je rekla prodajalka. Marga dotlej sploh ni vedela, da ji ves čas sledi. »Ročno je izdelan,« je še dodala.

Marga se je obrnila k njej z vprašanjem: »Ali ga lahko pomerim?«

»Seveda!«

Previdno, kot bi rokovala z jajci, si je položila klobuk na glavo. Širok rob je mehko valovil okrog njenega žarečega obraza, toda krona se ji je zdela nekoliko previsoka.

»Nič zato. Lahko ga preuredimo tako, da vam bo prav,« je bila uslužna prodajalka.

Izdelovalka nam je vedno na voljo. Po potrebi vam priredi znojni trak, pa tudi okrasnega vam lahko zamenja.«

Marga pa je obračala glavo, iskala različne lege klobuka na njej in slednjič na vrhu s prsti oblikovala majhno jamico.

»Hvala, ne potrebuje popravila,« je zadovoljna oznanila in se odločila, da bo ostal tam, kjer je, torej na njeni glavi.

Plačala ga je in strumno stopila na cesto. Življenje je vrelo na opoldanskem soncu, kajti mnogi srednješolci so zapuščali bližnjo šolo in križem kražem iskali najbližjo senco v katerem izmed priljubljenih lokalov. Ko je za njo glasno zabrnol kolesarski zvonček, je nerodno odskočila, da je z ramo udarila v izložbeno okno in zanergala: »Zakaj kolesariš po cesti, ki je namenjena pešcem?« Toda kolesarja že zdavnaj ni bilo več videti.

Zavrtela se je na petah in se zazrla v svojo novo podobo, ki se je izrisala v izložbenem oknu. Všečno se ji je nasmehnila in si zataknila koder las za uho, klobuk pa si je naravnala nekoliko bolj na oči.

»Kakšna kombinacija barv,« je zadovoljno vzkliknila. »Barva starega zlata izraža moč, modrost in razumevanje, temno moder trak pa kaže na samozavest in inteligenco! Sem to res jaz?«

Petelinje ponosno je privzdignila korak in se namenila v prečno ulico.

»Le kaj bo rekel Miha?« se je namuznila. Že hip zatem jo je iz vznesenosti zdramilo njegovo začudenje: »O, kakšna pa si? Skoraj te nisem prepoznal! Moja ljubica se je v slabi uri, dokler me ni bilo, prelevila v mestno gospo,« je pohvalil njen izgled in jo krepko objel čez ramo. Objeta sta šla po senčni strani ceste.

»Sem ti všeč?«

»Ja, si! Toda, čemu ti bo? V mesto greva le poredko,« je odgovoril.

»Doma ga bom nosila.«

»Hm...,« je rekel.

»Zakaj pa ne,« se je vznejevoljila. Sem mar pregrda za klobuk? Ali preneumna? Ali prerevna,« se je jezno usajala.

»Ne, nisem mislil tega. Le tvoja narava dela ni takšna, da bi ga lahko pogosto nosila.

»Ni res,« je ugovarjala. »Mnogo priložnosti je, kamor bi se podal. Še moja babica, kmetica, ga je lahko nosila. Ponosna sem nanjo!«

»Ti že veš,« je priznal njeno premoč.

Molče sta stopala naprej, nakar jo je naenkrat izpustil iz objema, ji šepnil, naj počaka ter stopil k uličnemu prodajalcu rož. Marga je presenečena obstala sredi ceste. On je čakal, da je prodajalec poračunal z gospo, ki je odnesla pisan šopek sezonskega cvetja in ko se je posvetil Mihi, mu je stopila za hrbet in rekla: »Dragi, ne kupuj rož. Preden bova doma, bodo ovenele.«

Toda on je že izbiral med rdečimi vrtnicami, ki mu jih je ponujal prodajalec in izbral žametno rdečo.

Prosil ga je, naj roži skrajša pecelj, nato pa se je obrnil k svoji dami in ji skušal cvet pritrditi na klobuk.

»Kupila si klobuk z napako! Manjka mu cvet!« je bil nagajiv. »Ta vrtnica izraža nezavedno lepoto«, ji je prišepnil in jo nežno poljubil na lice.

»Gospod, izvoli,« ga je poklical prodajalec, ko je videl, kako je cvet preprosto, po moško, zataknil za moder trak. »Padla bo,« ga je opozoril in mu ponujal sponko. Miha jo je hvaležno sprejel in povlekel Margo k bližnjemu vodnjaku. Posedel jo je na njegov rob in ji skrbno pripel rožo na klobuk.

»Vedno imej na njem rožo. Rdečo rožo,« je svetoval.

Marga je kot dekletce stekla k bližnji izložbi in se spet zazrla v steklo.

»Prav imaš! Klobuk z rdečo rožo je nekaj posebnega!« je rekla hvaležno.

Oprijela se ga je pod roko in ujela njegov korak ter se sama sebi srečna nasmihala. Počasi sta stopala po sredi razgrete ulice.

»Nisem še končal,« je skrušeno rekel Miha.

Ni odgovorila. Le skomignila je z rameni.

»Saj veš, kako je...zdaj morajo preveriti listine, se pogovoriti,...« je razlagal.

»Že prav, že prav. Saj je vedno tako. Sedla bom nekam v senco in te počakala,« je bila spravljljiva.

»Kar sem sediva,« je pomignil na nezasedeno mizo pred gostilno. »Žejen sem!«

Srkala sta pijačo, opazovala mimoidoče, se držala za roke in molčala.

Ko je odšel, je ona ostala tam. Počutila se je prijetno. Zaljubljeno. Ljubljeno!

Žametna vrtnica jo je popeljala v vsa tista čudovita obdobja njunega spoznavanja in njene neizmerne potrebe po druženju z njim. Prevevala jo je z vonjem ljubezni, ki je dihal iz njegovih por, ko se je prižemala k njemu. Blodila je pod zvezdnatim nebo, ko je iskala njegov obraz v soju mesečine. Dihala je z njim, ko je bilo soparno in ko je tulil vihar. Njene korenine so bile prepletene z njegovimi in vzporedno sta se vzpenjala ob isti opori.

»O, si že nazaj,« ga je bila vesela. V ustih je zaznala okus po njem, čeravno jo je zgolj nežno prijel za roko in ji pomagal vstati. Pri tem je nerodno zadel v klobuk. Skrbno ga ji je poravnal nazaj. Potipala je, če je vrtnica na pravem mestu in srečna stopila, družno z njim, v vrveče cestno gnezdo.

2.

»Miha, mogoče veš, kje so vrtni škarje?«

»Na polici pri vratih. Kot vedno!«

»Aha,« je rekla Marga. »Hvala!«

»Kaj pa boš delala v tej vročini na vrtu?« se je pozanimal njen mož.

»Poiskati moram najlepši cvet inkovske lilije. Za moj klobuk.«

»Kam pa greš?« je vprašal, ko je opazil preobleko in torbo v njenih rokah.

»V cerkev,« je odgovorila in izginila za vogalom, preden je uspel izvedeti, čemu bo šla tja.

Kmalu se je vrnila s prelepo škrlatno lilijo in jo skrbno namestila na klobuk.

»Kaj te je prijelo,« je vprašal. »Z lilijo, ki označuje kraljevskost, boš torej šla v cerkev. Misliš, da boš postala kraljica,« je bil posmehljiv.

»No, lahko pa grem zgolj po prijateljstvo, deviškost ali lepoto,« je prizanesljivo odvrnila.

»Oja, deviškost je pa res zate! Kako sva pa spočela dva otroka?«

Marga, ki je poznala njegove šale, ki so bile včasih tudi na meji dobrega okusa, je preslišala zbudljaj in mirno odgovorila: »Saj vidiš, kako pripeka. Na vsak način si moram zavarovati glavo.«

»To že, saj zato imaš klobuk, toda, zakaj boš šla v cerkev?«

»Premisliti moram o nekaterih stvareh!«

Miha je za trenutek mozgal o njeni razlagi, nato pa spet vprašal: »Toda zakaj si izbrala lilijo? Se ti jih ne zdi škoda trgati? Saj so komaj zacvetele? Vse sosede ti bodo nevoščljive bujnih cvetov!«

»Ti si mi svetoval rdeče rože na klobuku. Si pozabil?« se je namuznila.

»No...«

»Inkovsko lilijo sem namenoma izbrala. Trdoživa roža je. Uporabila jo bom v dober namen!«

Miha ni več godrnjal. Že takrat, ko je prišla z novim klobukom domov, ga osvobodila žametne vrtnice in jo s cvetom navzdol obesila, da jo bo posušila, klobuk pa kot svetinjo položila na zgornjo polico garderobne omare, se je nemudoma lotila proučevanja pomena cvetlic. In za najosnovnejše pravilo izbrala trditev: »Rože nas učijo!«

Na parkirišču ob cerkvi, na katerega so že padale dolge večerne sence, je iz asfalta še vedno puhtela vročina in vonj po katranu. Marga je počasi stopala proti cerkvi. Pred vrati je stal župnik in z nasmehom na obrazu pozdravljal prišleke. Marga je kar nekoliko vznejevoljil. Pričakovala je prazno cerkev. Želela si je samote. Ni pričakovala maše ob tej uri.

Ko so se njene oči za debelimi zidovi privadile mraka, je izbrala krajšo klop pod korom in se pomaknila čisto k steni. Pogled je usmerila v naslonjalo, kamor je položila komolce, in ga skrila pod dlani, naslonjene na čelo.

»Oh,« ji je ušel vzdih. Namenjen je bil njenima otrokoma. Skrb zanju jo je pognala v cerkev. Bližal se je konec šolskega leta, ki je njo, ko je še bila šolarica, vedno navdajal z veseljem. Zaradi nekega zaključka, ki so mu sledile počitnice. Po dveh mesecih pa se je spet navdušeno pognala v iskanje novih izzivov.

Toda njena otroka nista tako marljiva šolarja, kot je bila sama. »Mladim šola in izobrazba nič ne pomenita,« je včasih slišala godrnjanja odraslih, pa jih ni jemala zares. Ljudje smo pač sitni, si je govorila, in radi udrihamo po drugih. To je lažje kot delo s samim seboj.

Zadnje dni pa je dobila nekaj namigov, ki so ji naredili noči budne in ji zarisali na obraz nekaj novih gubic. Dejstvo, da ima Jakob težave z učenjem, ni bilo novo, toda Breda, ona jim nikoli ni povzročala težav. Zdaj pa ji je razredničarka poslala vabilo, naj pride na pogovor, kajti njena hči je zabredla v slabo družbo.

Kaj pa to pomeni?

Odprla je poletno malho, ki ji je vedno visela čez rame na vsakodnevnikih poteh in iz nje izbrskala še en lilijin cvet. Enega je doma pripela na klobuk, drugega pa je skrila pred Miho, ko je slišala, kako ga skrbi njeno opustošenje cvetličnih gredic. Cvet je vzela v roke kot pravi verniki rožni venec in se lotila razčlenjevanja.

Vsak od šestih cvetnih listov naj bi imel svojo vlogo, svoj pomen.

»Pa gremo po vrsti,« si je rekla in nežno pobožala gladko mesnato ploskev.

Prvi list predstavlja *razumevanje*, se je naučila iz priročnika. »Najprej moram njune težave dojeti, videti, doumeti, da bom jima lahko nudila podporo. Kaj če Jakob ne izdela razreda? Kaj če je Breda res zašla v slabo družbo? Kaj slaba družba sploh je?«

Ob zastavljenih vprašanjih se je znašla sredi ničā. Zakaj se ni zaupala Mihi? Morda bi ji pomagal. Ah, seveda ji ne bi. Zarobantil bi nad otrokoma, naredil vsesplošen prepir, ko bi se otroka užaljena umaknila, pa bi jih slišala še ona, kako kot mati ni zmogla vzpostaviti reda pravi čas.

Ne, on na prvo žogo ne bi znal prav odreagirati.

Vzela je drugi list. »Ta pomeni *humor*! Morda bi mi uspelo težave predstaviti na duhovit način?

In kaj je pri vseh teh težavah smešnega?«

Morda je pa le?! Vrniti se mora v svoja šolska leta. Kljub temu, da je bila pridna učenka, brez težav pa le ni vselej šlo. Pomislila je na uro zgodovine, ko je bila za kazen vprašana za oceno, ker se je med predavanjem smejala tako na glas, da je zmotila ne le sošolce, ampak tudi učitelja. Ni znala odgovarjati. Morda jo je za kazen vprašal tako, da si je zaslužila enko, je pomislila. Toda Jakobu se res najbrž premalo posveča. Vedno se je tolažila, da so njegove slabe ocene prehodnega značaja, toda stvari se že preveč vlečejo. Na slabih temeljih težko zgradiš grad. Če ni predznanja, tudi nadgrajevanje ni možno. »Res mu moram pomagati,« si je ukazala.

Ali pa to, kako so bili kot razred kaznovani, ker so bojkotirali jesenski kros. Namesto na start so šli v bližnji park in se tam zabavali s cigaretami in mentolovim likerjem. Je na tak način tudi njena Breda zašla v slabo družbo? Gre tudi pri njej zgolj za enkratni dogodek ali jo mora zares skrbeti?

Iz razmišljanja jo je zdramilo ropotanje in škripanje klopi, ko so verniki vstajali in žlobudrali Oče naš. Vstala je in se pridružila molitvi. Ko so spet sedli, je izbrala tretji cvetni list in prebrala zapisano besedo na blokcu, ki ga je izvlekla iz žepa.

Potrpežljivost je pisalo. Kdo naj bo potrpežljiv? Starša? Otroka? Učitelji?

Kaj sploh pomeni biti potrpežljiv? Čakati? Ali ne govori slovenski pregovor, da kar lahko storiš danes, ne odlašaj na jutri? Ali to ne pomeni, da moramo delo čimprej dokončati? Kako naj ve, kaj je prav?

Če dobro premisli, se je tudi ona najtežje naučila strpnosti. »Počakaj,« so ji govorili. Kako naj počaka, če... Pa je včasih prišla rešitev kar sama od sebe. Ali pa se je prava odločitev sčasoma prikazala v čisto novi, nepričakovani luči. »Potrpežljivo se torej lotimo težav!« je bil njen naslednji ukaz.

Ljudje so prejemale duhovnikov blagoslov in se poslavljali iz cerkve, ona pa je bila komaj na pol poti reševanja težav. Preletela jo je misel, da mora morda tudi ona domov, toda ko je slišala pogovor dveh vernic, ki sta polglasno ugotavljali, da »tak kričeč klobuk s še bolj kričečo rožo res ni primeren za cerkev, še manj pa pritiče neki 'kmetavzarki'«, se je odločila, da bo ostala tam, kjer je.

»Ljudje so pač brez empatije,« je ugotovila.

Saj res- kje je pri vseh teh težavah njena *empatija*?

Kako naj primerja življenji otrok s svojim otroštvom? Tisočkrat se je že predrugačilo. Bi ona sploh zmogla stopati po kriventastih poteh življenja v najstniških čevljih? Tokrat res ne gre za razumevanje in sočustvovanje. Potreben bo drugačen pristop. Toda kakšen?

Naenkrat jo je po vsem telesu spreletel srh. *Predanost!* To bo pravo. Peti lilijin list jo je nakazoval. Jo je morda prav ta klical v cerkev? Morda jo prav tu čaka »razsvetljenje«, kako se predati življenju, da bodo kot družina zmogli vztrajati pri končnem cilju, dokler se stvari ne postavijo na pravo mesto. Do tega trenutka je menila, da je svojima otrokoma v zgodnjih letih življenja nudila vse, kar potrebuje odrasel človek. Predvsem ljubezen. Privzgojila naj bi jima

osnove kulture njenega naroda, da bi ju trdno vsidrala v svet. Toda sedaj so prevzeli oblast drugi družbeni dejavniki. Jima zna pomagati tudi na tej poti?

In kako naj to pove svojim družinskim članom? Kako naj jim pove, da *spoštuje* in občuduje njihove dobre, če ne že kar dragocene lastnosti. Šesti list jo je opozarjal na to.

Kako naj pomaga mladostnikoma? Kako naj v dogajanja vpelje moža?

Kaj bo prava rešitev za njihovo družino?

Odlepila se je iz klopi in oddrsala pred Marijin oltar. Pohlevno se je zazrla v obraz Device, vajene vsega hudega in jo prosila za pomoč.

Doma jo je Miha vprašal: »Kako je bilo?«

»Dobro,« je bila kratka.

»Torej si dobila zagotovilo, da me boš lahko zamenjala za boljšega moža,« se ji je posmehnil.

»Morda pa res! Če mi boš pomagal, da se uspešno izvijemo iz primeža, bom upravičeno rekla, da imam zlatega moža!«

S klobuka je snela lilijin cvet in s čisto blaženostjo zrla v živo rdeče cvetne lističe in šele tedaj opazila, da njihovo brezhibnost kazijo tu in tam poškrpljene pikice kontrastnih barv. »Škoda, te pikice na cvetu so kot sledi posušene rose, pomešane s cestnim prahom na mojem avtu.

Vsaka še tako dobra stvar ima tudi napake,« je rekla. »Tako pač je življenje!«

Nato je možu opisala probleme, ki jih je šla razčlenjevat v cerkev. Sledil je pogovor, v katerem sta se malo skregala, se jezila nad celim svetom, toda Marga je vodila pogovor z možem na isti način, kot pred tem sama s sabo v cerkvi. Ko sta se umirila in skovala načrt reševanja, je Miha rekel: »Pa pred pogovorom si le nadeni klobuk! In pravo rožo izberi!«

Prikimala je in se prepustila njegovim močnim rokam, ki so jo sprejele v nežen, a čvrst tolažilni objem.

Šifra: »Korak vstran«